

Motion till riksdagen

1988/89:L503

av Lars Werner m.fl. (vpk)

Friköp för s.k. historiska arrenden

På senare år har en länge bortglömd samhällsgrupp gjort sig påmind inför svensk opinion: innehavarna av s.k. historiska arrenden. Den livaktiga arrendatorsföreningen i Villands härad i Skåne har flerfaldiga gånger uppvaktat regeringen. Arrendatorerna under Kobergs gods i Västergötland har demonstrerat.

Vårt lands offentliga myndigheter har försummat arrendatorernas problem. Fortfarande lever godsarrendatorerna i Sverige under förhållanden, som inte är acceptabla i ett modernt samhälle. Deras situation präglas av djup otrygghet. Det vanliga är att de har femårskontrakt, som speglar halvfeodala former av beroenden till jordägarna.

Vissa försök har gjorts från statsmakterna att via arrendelagstiftningen stärka arrendatorernas ställning. I praktiken har dessa försök blivit i det närmaste verkningslösa, då arrendenämnder och andra myndigheter inte uppfattat eller brytt sig om de nya bestämmelserna. De stora jordägarnas makt över lokala myndigheter och domstolar har varit mycket seglivad.

Det är en skamfläck för landet, att arrendatorerna måst finna sig i dessa förhållanden. Det är en orättvis behandling av en grupp människor, vars arbete betytt mycket för odling och social kultur i de bygder, där arrendesystem varit rådande.

Arrendatorernas krav på möjlighet att friköpa jorden har bemötts med kallsinne från statsmakterna. Mer än ett årtiondes ständiga utredande har inte lett till lösning av frågan utan tycks snarast ha varit ett medvetet förhållande – de stora jordägarna har hela tiden kunnat påräkna en solid majoritet för sina sympatisörer i dessa utredningar. Godsägarnas övermod har i ett flertal fall lett till flagranta trakasserier mot arrendatorer.

Med de mål statsmakterna proklamerat för landsbygdens och glesbygdernas överlevnad borde det vara en angelägen uppgift att medverka till att arrendatorerna kom på fri grund. Den frigörelse, som i flertalet civiliserade länder genomfördes redan med förra århundradets jordreformer väntar i vårt land fortfarande på sitt förverkligande.

De meningslösa utredningarnas tid är förbi. Rättvisan och den samhälleliga anständigheten kräver nu handling. Landets justitiedepartement – som ägnat så mycken kraft åt att blanda in sig i tvivelaktiga affärer – borde nu sätta sig i rörelse för ett värdigare mål. Att genomföra friköpsrätt för arrendatorerna vore ett lämpligt sätt att rehabilitera sig.

Hemställen

Mot. 1988/89
L503

Mot bakgrund av det anförda hemställs
att riksdagen beslutar, att hos regeringen begära, att förslag till lag
om friköp för s.k. historiska arrenden snarast framläggs.

Stockholm den 23 januari 1989

Lars Werner (vpk)

Bertil Måbrink (vpk)

Lars-Ove Hagberg (vpk)

Margó Ingvardsson (vpk)

Berith Eriksson (vpk)

Bo Hammar (vpk)

Hans Petersson (vpk)